

„Umowa ubezpieczenia w XXI w.”

Celem projektu badawczego jest objaśnienie natury prawnej i treści umowy ubezpieczenia na gruncie współczesnego ustawodawstwa i nauki prawnej. Przedmiotem badań projektu są zagadnienia konstrukcji ubezpieczenia jako pojęcia prawnego, które w odbiorze klientów ubezpieczeniowych ma wymiar produktu finansowego. Z perspektywy prawnej ubezpieczenie rozumiane jest bowiem jako umowa obligacyjna łącząca jej strony. Z perspektywy ekonomicznej ubezpieczenie określa się we współczesnych realiach rynkowych jako złożony produkt finansowy. Wysoki zakres swobody kształtowania treści polis ubezpieczeniowych, jaki przysługuje w świetle prawa ubezpieczycielom, wymaga ochrony ubezpieczających w ich roli rynkowej nabywców produktów ubezpieczeniowych. Wyzwaniem dla współczesnej nauki prawa jest wypracowanie teoretycznych, prawnie porównawczych i empirycznych podstaw rozumienia umowy ubezpieczenia odpowiadającego realiom XXI wieku.

Przedmiotem badań projektu jest analiza współczesnej nauki dotyczącej natury prawnej i treści umowy ubezpieczenia w Polsce i za granicą. Obok prawa polskiego przedmiotem analizy projektu będą wybrane reprezentatywne zagraniczne regulacje prawa ubezpieczeniowego (w Niemczech, Holandii, Szwajcarii, Francji, W. Brytanii, Czechach i Słowacji – w większości tych państw nastąpiły w ostatniej dekadzie istotne reformy prawa ubezpieczeniowego) i nauka prawa ubezpieczeniowego w tych państwach. Ponadto, badania projektu obejmują również tzw. europejskie prawo modelowe „Zasady Europejskiego Prawa Ubezpieczeń”. Instrument ten, powszechnie określany jako *restatement* europejskiego prawa o umowie ubezpieczenia, stanowi wyraz wartości i zasad prawa ubezpieczeniowego wspólnych dla poszczególnych praw narodowych w Europie. W zamierzeniu jego twórców stanowić ma on wzorzec nowoczesnej regulacji prawa ubezpieczeniowego dla ustawodawcy europejskiego (Unii Europejskiej) lub ustawodawców w państwach członkowskich UE. Analiza prawa polskiego na tle wskazanych zagranicznych i europejskich instrumentów pozwala wykorzystać dorobek obcej nauki w celu krytycznej oceny stanowiska prawa polskiego. Ponadto, szeroka analiza porównawcza i empiryczna, dokonana na podstawie polis ubezpieczeniowych stosowanych w praktyce, pozwala na ustalenie ponadnarodowych tendencji w zakresie regulacji prawa ubezpieczeniowego.

Badania nad zagadnieniem pojęcia i treści umowy ubezpieczenia wynikają z przekonania, że ubezpieczenie jako instytucja prawna i ekonomiczna uległa głęboko sięgającej ewolucji w ostatnich dekadach. Potrzeba badań naukowych nad ubezpieczeniem jest szczególnie aktualna z perspektywy Polski, albowiem regulacja umowy ubezpieczenia w prawie polskim ma charakter fragmentaryczny i nie odnosi się do wielu istotnych zagadnień. W konsekwencji, obecne ujęcie ustawowe umowy ubezpieczenia w Polsce nie jest adekwatne wobec wyzwań masowego obrotu ubezpieczeniami w XXI wieku, w szczególności w obliczu wzrastającej digitalizacji rynku ubezpieczeń (wykształcenie się tzw. InsurTech).